

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

3. Quomodo divini amoris legibus cogitationes regi, contineriq[ue] poßint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

CAPUT III.

Quomodo divini Amoris legibus cogitationes regi, continerique possint.

1.
Magna cogitationum levitas.

Non satis definitum invenio, quæ in nobis cogitationum sedes sit, an cor hominis, ut Aristoteles & Stoici volunt, & cum illis Tertullianus, & S. Hieronymus, quibus favere videtur sacra pagina; an verò caput, ex Medicorum communiore sententia. Quidquid verò sit de alterutrius opinionis veritate, apud omnes in confesso est, cogitationum naturam inconstantem, volatilem ac desultoriam esse, & propemodum fræni incapacem; ad hæc tam variaz sunt, & molestæ, ut jure de illis conquestus videatur Propheeta: *Cogitationes meae dissipatae sunt torquentes cor meum*: meritoque, cor nostrum prægnanti & parturienti comparet Spiritus sanctus, dum dicit: *Cor tuum quasi parturientis phantasias patitur*. Quemadmodum qui è terra ad mediam aëris regionem vapores elevantur, mirabiles fortuito inter se concursu efformant in nubibus figuras, evanidas, ventorumque ludibria: ita in corde humano ex speciebus hinc inde sese permiscentibus variaz nascuntur cogitationes

Iob 17.

Ecli. 34.

& imagines nullo ordine, nullâ disciplinâ inter se pugnantes, quibus miser homo illuditur, ipsæque observandis temporis jacturam facit. *Cor meum dereliquit me*, inquit non sine gemitu Regius vates; & quorsum quæso, aut quò ibijt? vagatur scilicet huc illuc, & revocantem non audit. Tandem alio in loco gaudet, Deoque gratias agit, quòd illud invenerit, & compedes quodammodo Deo auxiliante illi injecerit: *Invenit*, inquit, *servus tuus cor suum ut oraret te oratione hac*.

Verùm ut hunc errorem Amori sancto in disciplinam tradamus, inspiciamus huius instabilitatis fontes præcipuos. Primus inter omnes est corporis humorumque in hominibus constitutio, ac temperamentum. Inter elementa ignis ob innatam agilitatem ferè semper est in motu, aër verò cedere facilis agentium qualitates facilè recipit, aqua verò ad vasorum formam continuò se accommodat: ita hominis ignea indoles in suis motibus prompta & expedita, similibus cogitationibus agit: sanguinea, biliosa, humida, quæ aëris plurimum, & ignis, & aquæ aliquid permixtum secum vehunt, subtilibus, levibus, & dissolutis ludificantur. quæ omnia in pueris, experimus.

Fons alter est mala consuetudo, quâ imaginandi vim sine lege vagari

4.
Et sensibus vagari
Defugere sancti.

2.
EX temperamento nascitur.

5.
Et affectibus paucum dominis.

3.
Et consuetudine.

gari ab infantia permiffimus, quæ huic libertati afflueta frænum pati non vult; ut pueris accidere videmus, quorum folutiores mores nullius pædagogi difciplina domuit; ita etiam pullum fræni infuetum, quem in campis hæcenus libertas aluit, ad quemlibet fefforis iætum recalcitrantem fentimus.

4. Et fentibus vagis. De fupra feculi.
Tertium fontem nobis aperit S. Ambrofius, nêpe fentus corporis vagos, & folutos. *Refpexit*, inquit, *oculus, & fentum mentis avertit; auditur auris, & intentionem inflexit; exhalavit odor, & cogitationem impedivit*. Pergit illos comparare feneftræ Aræ Noë, è qua emiffi funt corvus, & columba, è quibus emiffionibus prima corvi, mala fuit, qui cadaveribus infidens non redijt; altera columbæ, quæ inutilis extitit: nam fecundò demum emiffa olivæ ramum detulit. Hinc Abbas Pimenius de fratrum vifitationibus interdum querebatur, quòd duas portas aperirent, oris & aurium; per quas ingens deinde cogitationum parum utilium exercitus feffe in animum inferebat.

5. Et affectibus parum domatis.
Quartus fons in affectibus animi parum caftigatis confiftit; cum enim unus ex illis in nobis vehementiùs exfurgit, quocumque feratur, eò fecum animam rapit. *Ratio*, inquit Seneca, *tamdiu potens eft, quamdiu deducta eft ab affectibus; com-*

motæ femel ei fertur, à quo impellitur. Rem hanc facit experientia teftatiffimam; neque enim tantum paffio aliqua concitator, cogitationes ad inftar torrentis fecum rapit; fed omnibus vitæ functionibus, ut comefitioni, & ciborum concoctioni, ac nutritioni, fomno, & fimilibus multum incommodat, & morbis, mortique januam interdum aperit: ita triftitia Aristotelem, pudor & vehemens dejectio Homerum, Stilbonemque, ira & furor Valentinianum extinxit.

Quintum fontem efficiunt curæ, & folitudines, quæ mentem hominis varijs cogitationibus in omnem partem irrequietam agunt. Auguftinum coram Theodofio habenda panegyris, torquet & exagitat; lis de capite, reo incarcerato canitiem inducit: quin & fanctis occupationibus velut mufcæ fe ingerunt eafque deformant & fœdant; concionatori qui ad fores templi caballum alligarat, metus ne furto furriperetur, dum facit ad aram, importunis cogitationibus mentem obnubilat; & Paftorem apparatus prandij facris myfterijs occupatum, cogitationum importunitas mente ad culinam fuam rapit, & Deo ita permittente, jocosam hominis irridendi & ludificandi dæmoni materiam præbet: allato enim ante oculos vafculo, quod coquendis pifci-

*Luffinus
part. Greg.
Nazianz.
i. Herodotus.
i. Plin. l. 7.
Baron. ad
annum
374.
Et curis.*

piscibus igni impositum erat, dixit: O coce, & non Sacerdos, en vas, & pisces, & sal; iniice, quantum vis: urebat tum illum de fallendis piscibus cura, & injuriosa divino Numini cogitatio.

6.
Et dæmo-
nis arti-
bus.

Sextum dæmonis artificijs locum tribuendum arbitror, qui ad perturbandos homines cogitationum præsertim ministerio utitur, nullumque ferè habet in officina sua armorum genus aut potentius, aut fraudulentius. Vifus est aliquando ante Monachum cellulæ ædificandæ cupidum, orationis tempore lapides congerere: vifus est tempore Sacrificij, capiti puellæ, quæ ad choreas agitandas invitata fuerat, insistere, & saltatorijs instrumentis ludere: ostensus est aliquando S. Birgitæ à B. Virgine carbones operoso flatu accendere, quo emblemate docebatur, in eius pectore dæmonis artibus ardentem erga filios amorem excitari, ut eam à suscipiendis pro Dei gloria peregrinationibus averteret: ostensus est eidem vepres, & carduos super eius vestimenta projicere, ut ijs excutiendis continuâ illam molestiâ afficeret: quo schemate instruere voluit nos B. Virgo, quibus fraudibus timidas & scrupulosas mentes impostor ille Tartareus exagitet, dum cogitationes continenter immittit, jam contra Deum, mox contra fidem, tum adversus casti-

moniam, atque unâ excusâ ac depulsâ alteram subltituit, ut miseris perturbet, orationis fastidium ingeneret, & virtutum cursu non tantum retardet currentes, sed conatus omnes infringat.

Iam videamus quomodo Amor sanctus, cum eius curæ custodiaque cordis familia commissa est, tam multiplicem cogitationum turbam regat, quomodo etiosas arceat, impuras ab ingressu prohibeat, vanæ gloriæ fumo infectas dissipet, odij & invidiæ ac viadictæ aversetur, & fugat blasphemias aut contra fidem, spemque insurgentes non audiat, & contemptu, vel oppositis actibus enervet, & conterat.

In primis ergo, quod strenuis ducibus in more positum est, ad urbis portas, aliosque aditus excubias ipse collocat, qui intrantes, & exeuntes examinent Timorem Dei, & Circumspectionem; in præalta verò turri velut specula Providentiam, ipsemet Amor cum cogitationum Discussore vigilas obit, ad omnia intentus: & quem admodum S. Gregorio teste longè aliter se res habent in ea familia, ubi Domina domi se continet, ancillisque suis pensa distribuit, earumque occupationibus sedulo invigilat, quàm in alterâ, ubi heradomo ferè semper abest, & domesticorum moribus & actionibus parum attendit: in illa enim

pax

Pax & diligentia, ac profectus; in hac verò dissensionibus, quarumonia clamores, & dispendia jacturæque temporis & rerum: Idem accidit in corde, in quo amor jus dicit, primò enim Memoriam bonis cogitationibus occupat, ab otiosis & vanis ad utiles & æternas elevat, & signis quibusdam, aut sacri codicis selecta sententia eam nutrit, instruit, ac recreat; Imaginativam memoriæ ostiariam utilibus repræsentationibus mortis, Iudicij, cælestis patriæ, & suppliciorum æternorum detinet, & ad varias Christi tam nascentis, quàm concionantis, & præsertim patientis efformandas imagines compellit, linguam & aures sub arctissimæ disciplinæ legibus coercet, jubetque parum utilibus fabulis ne attendant, ut B. Stephano inter Eremitas incolas contigisse legimus, qui rogatus cur nihil diceret, respondit se nihil eorum quæ dixissent audisse, quia die ac nocte in Christi de cruce pendentis contemplatione occupabatur. Odit jacturam temporis amor divinus, efficitque ut minimam eius particulam cum S. Augustino plurimi æstimet, dicatque cum illo: *Carè mihi valent stilla temporum*: & de malo eius usu exigendam aliquando rationem serio cum S. Anselmo apprehendit, quem occinere sibi solitum legimus: *Exigetur usque ad ictum oculi, quidquid expensum temporis.*

Ponit homini ante oculos, quantis lachrymis præteritorum annorum dispendia, & malos usus deslere soleat animus sibi. Deoque redditus, & cum Sancto Augustino coram divina Majestate suam in ea recacitatem quam deploret, dicens cum illo: *Mecum eras, & ego tecum non eram.* Si mendico promitteret aliquid, modò oculis attentis singulos passus obleret, aureum munus certò in via ab illo repertum iri, quantà ille vigilantia in id incumberet. Nos verò, qui in nobis Deum cordium nostrorum non tantum inspectorem, sed habitorem agnoscimus, quomodo cogitationibus sanctis ad illum continuò non accedimus, & de eius thesauris singulis vicibus immensas divitias non colligimus? Multum Deo sibi que defuisse existimabat B. Maria Victoria, si vel unius horæ quartà parte cogitationem Dei præsentis, & amanti non renovasset, quod alio divertendo non nisi fumos, & ventos hauriret, experireturque illud monitum S. Paulini verissimum, alendas idcirco de Deo assidue cogitationes, *ne nihil simus, cum ab illo excidimus.*

Quod ad cogitationes vanæ gloriæ, hominisque sibi applaudenti attinet, illas Sanctus hic Amor ut venenatas muscas, & latruncolorum instar quæ Dei sunt, surripientes, aspicit, qui dicit: *Gloriam*

Ep. ad s. August.

9. Divinæ gloriæ contra cogitationes superbiæ.

Qq NICAN

8. Memoriam bonas cogitationes obijciente.

Lib. II. Conf. 1.

In mens.

meam alteri non dabo: docetque cum sancto Bernardo hoc versiculo illas abigere: *Non nobis Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam.* vel cum Guiljelmo Parisiensi ad Deum illas mittere, dicendo: *Vade, ô gloria, ad eum, cujus es: caveatq; ne sit de eo número, cõtra quos ut latrones S. Bonavëtura declamitat.* Si continuò non abeant, eas ut obstrepentes velpas cõtēmnit, & ad Dei optimi maximi laudem & gloriam cœlo terraque propagandam desideria sua vota que convertit.

10. Obscenis occupãdo animum.

Plus negotii est Amori sancto cum impuris fœdisque cogitationibus, ad quas arcendas, vel declinandas non una industria utitur. Primò ad primos illarum accessus cum B. Junipero, & Agidio S. Francisci affectis diligenter excubat, & adventantibus fores obserat, dicens; aliò ut abeant, locum à meliore possessore occupatum; Deo scilicet, ad quem continuò mentem elevat. Probat etiam Macarii consilium, quo Theopompum fœdis imaginibus à dæmone vexatum monuit, ad ejus importunas suggestiones non attendere; sed erectis in cœlum oculis humili precatone auxilium inde acceferet; ut que viatorem hac in parte imitaretur, que ad urfi, lupivè in silvâ conspectû arborem proximam celeriter ascendit, ut eorum morsus, & un-

gues declinet. Quòd si importunius urgeant, tum pœnitentiis corporisque castigationibus intendendum monet, probans id quod aliquando similibus cogitationibus dehonestato suggestit B. Agidius, hominem interrogans, quid ageret si canis ipsum morsu impeteret. Baculo & faustibus, inquit, illum abigerẽ: Fac, inquit, in hac pugna similiter; & quandoquidem dæmoni verbera infligere non potes, corpus, quo ille velut preditore utitur, ut par est, plagis onera. Quòd si nihilominus Deo ita permittente, cogitationes illæ, velut plagarum contemptrices, in statione permaneant, eas tu contemne, & quam tibi creant molestiam, animo ad Deum nutus se conformante humiliter, & patienter tolera; abibunt illæ, vel potiùs earum auctor dæmon, qui contemptum ferre non potest, atque ut mendicus ad fores occlusas pro elemosyna impetranda vocem contendens; si sine responso ibi relinquatur, post aliquam moram tandem abscedit, nullum domi esse arbitratus; ita hîc fieri experientiã ipsã doceberis.

12. Blasphemus orgdo & generdo.

Restant bella cum cogitationibus Deum, Sanctos, Sacramenta ipsa impetentibus ac fidem extinguere, & spem omnem evertere conantibus: hic clientem suum Amor ille divinus silentio & oratione

tionem pugnare vult, & clamoribus & suspiriis cælestis subsidium implorare, illisque contra pertinaciter tumultuantibus, non perturbari animo, non propius eorum ingressum, & recessum excutere nullo fructu: sed in gradu constanter stare, orationes augere potius, quam minuere. Non enim semper hoc agit dæmon ut harum cogitationum venenatis jaculis animum lethaliter confodiat, cum satis advertat talem tanquam sibi desideratum pugna exitum à se cum homine sub Amoris divini vexillis militante, sperari omnino non posse: hoc ergo solum spectat, ut animam perturbet tristitiæ nubibus, & continui belli fastidio de constantiæ gradu dejiciat: cui malo, spem proximi de cælo venturi auxilii nutriendo, occurrit sanctus Amor, melioraque spondet, victoriam in propinquo adurfantem demonstrat fortiterque facienti paratam in cælesti palatio ostendit coronam immortalem. Interea duo tantum à cliente suo efflagitat. 1. Altissimam cum Dei voluntate, tum in sustinendis repetitis hostium assaultibus, tum in toleranda in frenandis cogitationibus infirmitate & impotentia consensionem, quandoquidem ad illas penitus profligandas vires suppeditare nolit divina Bonitas. 2. Firmissimum de Deo nunquam

offendendo propositum, cum B. Alexiæ Lotharingæ generosa protestatione, Deum invocans: O Deus, me, quæso, ad æterna potius inferorum damna supplicia, quam ut vel in re minimam contra tuum honorem dæmoni mentanti ac sollicitanti consentiam. Atque ut jam dictorum confirmationem in medium proferam, Rem non minus mirandam, quam *Revel. 13.* jucundam, quam suppeditant revelationes factæ S. Brigittæ. Sacerdos vir bonus, & virtutis studiosus, dum ad aras facit vel in honorem B. V. rosarium aut alias preces recitat, à dæmone tetrus & impuris cogitationibus infestabatur, irritò semper conatus: numquam enim ab istis sanctis exercitationibus avocare illum potuit. Duravit hic conflictus totos annos duodecim. Quibus exactis affulsit tandem de cælo serenitas, factumque tum sacrificii tempore, tum preces ad B. Virginem, ut ingenti semper dulcedine & gaudio perfunderetur: intereaque (ut Angelus S. Brigittæ ostendit) cogeretur dæmon ante hominem manibus post terga revinctis, oculisque in terram demissis victus consiliter, & pudore confusus se debellatum fateri. S. Catharinam Bononiensem tot prodigiis à Deo honestatam periculosis & tenebrosis contra V. Sacramentum cogitationibus

Peccati fugam proponendo.

Revel. 13.

14. Exemplum solerdotis duodecim annis tentati.

bus Damon ita obnubilarat, ut cum ad Sacram Synaxim accedendum esset, nunc haretet, modo surgeret, jam abituriret, ut adstantium Sanctimonialium manibus contineri eam oporteret: ut tamen Superioribus morem gereret, medias inter tenebras non sine anxietate Sacramentum accipiebat: donec post aliquem temporis lapsum divina lux affulset, in qua vidit, quod Christus sub speciebus lateret, quomodo se animæ densa caligine obrute communicaret, & tantum abest, ut illis tenebris & mentis angoribus offenderetur, ut etiam majorem illis gratiam, propter adhibitos in oppositum conatus, rependeret: quod ipsa intelligens, novis circumfluens gaudiis, & cælesti perfusa dulcedine ob tam insignem, tamque reconditam Dei erga se providentiam, gratias egit immortales.

15.
Viriliter
resisten-
do.

Tyrone Eremi apud Senem Solitarium de cogitationum instabilitate, & mētis evagationibus cōquerētī dedit ille in māditis, ut in apertum campum procederet, & ventum pallio inclusum sibi deferret. Ivit ille simplici obedientiā judicium submittebat, & cum frustra conatus esset, ad Senem reversus dixit, ventum nullo modo pallio suo includi potuisse. Ita, inquit Senex, nec frangere, & ad libitum continere cogitationes in

nostra est potestate, sed ad id dumtaxat conati, & cum divino auxilio perseveranter pugnanre possumus; potest tamen multa hac in parte divinus Amor; atque ut in vertice montis Olympi ita omnia pacata esse feruntur, ut quod in arena suo genio levi & volatili gradioribus notis exaraveris, post annum intactum, inviolatum, imperturbatis characteribus invenias: ita in illis mentibus, quas sanctus Amor ad sublimem cum Deo conjunctionem evexit, sublata videtur illa cogitationum inconstantia, & in unius summi boni intuitu simul omnes defixæ quodammodo sunt & temperatæ, ut in Barlaamo, Aloysio Gonzaga, Maria Victoria, aliisque contigisse legimus. Tunc Deū amans Anima sentit, quod in simili occasione S. Bonaventuram dixisse legimus. *Non possum, Domine, intendere tibi, & ideo permiscui tui intendere tibi, & mea infirmitati, ut eam subleves, & ego intendam tua bonitati, ut in ea delecer.*

Quando verò, Deo ita permittente, hostis prima septa perfringit, & in interiora imaginatiuè ingressus, variis cogitationum tumultibus, & formis eam infestat, memoriamque obnubilat, totamque intellectus familiam in diversa raptam seditiosè permiscet; tum Amor sanctus in Vo-

luntia-

16.
Se humiliando.

Tem
pre
script

luntatis munitionem ingressus, hinc patientiâ & humilitate, inde Fide & Spe, velut auxiliaribus copiis succurrentibus plures exiguo tempore de adversario victorias reportat, quam dum longâ pace perfruitur: tum enim in terram prostratus velut succidaneam victimam se Deo offert, ac dein spe erectus hostem vltro lacessit, & ultima cum illo experi paratus, in Deo, qui omnia potest, eamque confortat, omnia se posse ostendit. Non amat Amor ille ea, quæ infestant: sed lubenter & fortiter patitur. *Quis enim, inquit S. Augustinus, dedit molestias, & difficultates pati? Tolerari eas jubes (Deus) non amari; nemo quod tolerat amat, etsi tolerare amat.* Felix ergo anima, quam Amor sanctus possidet, & regit, quæ & Pacis tempore cælestibus deliciis fruitur & bello furente, omniaque turbante, coronas immarcescibiles pugnando nanciscitur.

CAPUT IV.

Quomodo Amor sanctus in bonum usum temporis incumbit.

¹ *Temporis pretium mo-
scipitatis.* **N**Il tempore pretiosius esse in confesso est apud omnes, & tamen tanquam rem exigui mo-

menti, & curâ aliquâ indignam, videmus passim prodigi, & quasi ad arbitriû primò occupâtis exponi. Beatis in cælo degentibus, & nos suo pondere metientibus hæc focordia, & oscitantia videtur intolerabilis, qui cum sancta Mechtilde agentes familiariter, inter cætera dixerunt: Si homines pretium temporis, & quot uno die bono ejus usu meritorum cumulos exaggerare possent bene apprehenderent continuò ubi mane evigilarunt, in labores pro Deo incumbere, nec momentum infructuosè præterlabi sinerent. Interrogati etiam apud inferos damnati, cujus pœnitentiâ potissimum tangerentur, responderunt non semel, amissi temporis. Angelus in Apocalypsi hominibus præcium temporis persuadere volens, Dei que in cœlo hominibus ad promerendam beatitatem concedendo insignem munificentiam, levatis in cœlum manibus jurat per Deum viventem in sæcula: *Quia tempus amplius non erit:* hoc est, tanto tamque singulari hominibus concessio beneficio Deus finem imponet.

Spiritus sanctus in sacris paginis, & ex illo sancti Patres velut tubæ personantes, passim, verbisque gravibus diligentiam in tempore bene collocando instanter commendant: S. Basilus ad instar

2.
De SS.
Patribus.

Qq 3 tor-